

ਮਹਾਸਭਾ . ਪੰਜਾਬ ਸੀਰੀਜ਼ [VOL. X IV - (1)

ਸੁਧਾਂਸ਼ੂ ਕੁਮਾਰ ਦਾਸ, ਐਮ. ਹਿਦਾਇਤੁੱਲਾ, ਕੇ.ਸੀ. ਦਾਸ ਗੁਪਤਾ, ਜੇ.ਸੀ.
ਸ਼ਾਹ ਅਤੇ ਐਨ. ਰਾਜਗੋਪਾਲਾ ਅਯੰਗਰ, ਜੇ.ਜੇ.

ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸ਼ੰਨੋ ਦੇਵੀ, - ਅਪੀਲਕਰਤਾ।

ਬਨਾਮ

ਐਮ ਅੰਗਲ ਸੈਨ, - ਜਵਾਬਦੇਹ

1960 ਦੀ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰ. 247

ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ (1950)– ਆਰਟੀਕਲ 6– “ਭਾਰਤ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਪਰਵਾਸ ਕਰ ਗਿਆ ਹੈ” ਅਤੇ “ਸਾਧਾਰਨ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਿਵਾਸੀ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ”- ਦਾ ਅਰਥ- ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਪਰਵਾਸ- ਕੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੋਇਆ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 6 (ਬੀ) (i) ਵਿੱਚ “ਭਾਰਤ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਪਰਵਾਸ” ਸ਼ਬਦਾਂ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ “ਉੱਥੇ ਪੱਕੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰਹਿਣ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਭਾਰਤ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਆਉਣਾ”। ਅਜਿਹਾ ਪਰਵਾਸ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੇਂ ਭਾਰਤ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਹੁਣੇ ਕਿਸੇ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਹੋਇਆ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਦਾ ਆਰਟੀਕਲ 6 26 ਨਵੰਬਰ, 1949 ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਹੋਇਆ ਸੀ ਅਤੇ “ਉਸ ਦੇ ਪਰਵਾਸ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਭਾਰਤ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਿਵਾਸੀ” ਹੋਣ ਦੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ, ਨਵੰਬਰ ਦੇ 26 ਵੇਂ ਦਿਨ ਤੱਕ ਦੀ ਮਿਆਦ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। , 1949, ਪਰਵਾਸ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ. ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਉਹ 26 ਨਵੰਬਰ, 1949 ਨੂੰ ਜਾਂ ਉਸ ਤਾਰੀਖ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਪਹਿਲਾਂ

ਅਨੁਵਾਦਕ ਸੁਖਪਾਲ ਕੌਰ

ਭਾਰਤ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ। ਕੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਪਰਵਾਸ ਦੇ ਸੰਪੂਰਨ ਹੋਣ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਅਤੇ 26 ਨਵੰਬਰ, 1949 ਦੀ ਮਿਤੀ ਨਾਲ ਸਮਾਪਤ ਹੋਣ ਦੀ ਮਿਆਦ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ, ਸਮੁੱਚੇ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਵਿਅਕਤੀ "ਭਾਰਤ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਿਵਾਸੀ" ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਸਮੇਂ ਦੇ ਹਰ ਦਿਨ ਲਈ ਉਹ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਹੀ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ "ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਿਵਾਸੀ" ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਇਹ ਵਾਜਬ ਹੈ।

ਸ਼ਬਦਾਂ ਦਾ ਮਤਲਬ "ਇਸ ਮਿਆਦ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਗੰਭੀਰ ਬ੍ਰੇਕ ਦੇ ਨਿਵਾਸੀ" ਲਈ ਲੈਣਾ।

1958 ਦੇ ਆਰਡਰ ਨੰਬਰ 131 ਤੋਂ ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ 3 ਅਕਤੂਬਰ, 1958 ਦੇ ਨਿਰਣੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਅਪੀਲ।

ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ: ਸ਼੍ਰੀ ਏ.ਵੀ. ਵਿਸ਼ਵਨਾਥ ਸ਼ਾਸਤਰੀ, ਸੀਨੀਅਰ ਐਡਵੋਕੇਟ।
(ਸ਼੍ਰੀ ਨੌਨੀਤ ਲਾਲ, ਐਡਵੋਕੇਟ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ)।

ਜਵਾਬਦੇਹ ਲਈ: ਸ਼੍ਰੀ ਯੂ.ਐਮ. ਤ੍ਰਿਵੇਦੀ, ਸੀਨੀਅਰ ਐਡਵੋਕੇਟ। (ਸ਼੍ਰੀ ਗਣਪਤ ਰਾਏ, ਐਡਵੋਕੇਟ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ)।

ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਫੈਸਲਾ ਇਸ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ:—

ਡੀ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜੀ.ਪੀ.ਟੀ.ਏ., ਜੇ.—ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 6 ਵਿੱਚ "ਮਿਗ-ਦਾਗ ਗੁਪਤਾ ਜੀ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਦੇ ਖੇਤਰ ਦਾ ਦਰਜਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ" ਸ਼ਬਦਾਂ ਦਾ ਕੀ ਅਰਥ ਹੈ? ਇਸ ਅਪੀਲ ਵਿਚ ਇਹੀ ਮੁੱਖ ਸਵਾਲ ਹੈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ, ਸ਼ੰਨੋ ਦੇਵੀ, ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਲਈ ਮਾਰਚ, 1957 ਵਿੱਚ ਹੋਈਆਂ ਆਮ ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਸੀ। ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਮੰਗਲ ਸੈਨ ਸਫਲ ਉਮੀਦਵਾਰ ਰਿਹਾ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੇ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਪੱਤਰ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ 1

ਫਰਵਰੀ, 1957 ਨੂੰ ਪੜਤਾਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਉਸੇ ਮਿਤੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕਰ ਲਏ ਗਏ ਸਨ। ਵੋਟਿੰਗ 12 ਮਾਰਚ ਨੂੰ ਹੋਈ ਸੀ ਅਤੇ 14 ਮਾਰਚ 1957 ਨੂੰ ਵੋਟਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਜਵਾਬਦੇਹ, ਮੰਗਲ ਸੈਨ ਨੂੰ ਵਿਧੀਵਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। 27 ਮਾਰਚ, 1957 ਨੂੰ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਇੱਕ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਆਧਾਰਾਂ 'ਤੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੀ ਚੋਣ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ, ਜਿਸ ਦਾ ਮੁੱਖ ਆਧਾਰ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਰਿਟਰਨਿੰਗ ਅਫਸਰ ਨੇ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੇ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਪੱਤਰ ਨੂੰ ਗਲਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਭਾਰਤ ਦਾ ਨਾਗਰਿਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਚੋਣ ਲੜਨ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਲਏ ਗਏ ਹੋਰ ਆਧਾਰਾਂ ਨਾਲ ਹੁਣ ਸਾਨੂੰ ਕੋਈ ਚਿੰਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਚੋਣ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਵੱਲੋਂ ਇਹਨਾਂ ਕਈ ਆਧਾਰਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਦਬਾਇਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਮੰਗਾਈ ਸੈਨ ਨੂੰ ਵੀ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਨਹੀਂ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ।

ਚੋਣ — — TT- :- — ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਹਾਲਾਂਕਿ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੰਗਾਈ ਸੈਨ ਉਸ ਸਮੇਂ ਭਾਰਤੀ ਨਾਗਰਿਕ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਵੋਟਰ ਵਜੋਂ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਾਂ ਉਸ ਸਮੇਂ ਉਸ ਦੇ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਪੱਤਰ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਉਸ ਸਮੇਂ ਵੀ ਜਦੋਂ ਉਹ ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, (ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ, ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੀ ਚੋਣ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ। ਮੰਗਾਈ ਸੈਨ ਦੁਆਰਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲ ਕਰਨ 'ਤੇ ਸਿਰਫ ਇਹ ਮੁੱਦਾ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਵੇਲੇ ਭਾਰਤ ਦਾ ਨਾਗਰਿਕ ਸੀ। ਅਜਿਹੇ ਅਰੰਭ ਹੋਣ ਦੀ ਮਿਤੀ 'ਤੇ ਭਾਰਤ ਦਾ ਨਾਗਰਿਕ ਸੀ, ਇਸ 'ਤੇ ਕੋਈ ਵਿਵਾਦ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਉਹ ਸਾਰੀਆਂ ਸੰਬੰਧਿਤ ਮਿਤੀਆਂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ, ਵੋਟਰ ਵਜੋਂ ਉਸਦੇ ਨਾਮਾਂਕਣ ਦੀ ਮਿਤੀ, ਉਸਦੀ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਮਿਤੀ ਅਤੇ ਜੇਕਰ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਵੇਲੇ ਉਹ ਭਾਰਤ ਦਾ ਨਾਗਰਿਕ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਤਾਂ ਉਸਨੇ ਉਦੋਂ ਤੋਂ ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਉਸਦੀ ਚੋਣ ਰੱਦ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ

ਆਰਟੀਕਲ 5 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਵੇਲੇ ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਆਰਟੀਕਲ 6 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਜਿਹੇ ਅਰੰਭ ਹੋਣ 'ਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਦਾ ਨਾਗਰਿਕ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਹਾਈਕੋਰਟ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜਾਂ ਨੇ ਇਹ ਸੰਕੇਤ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਉਹ ਇਹ ਸੋਚਣ ਲਈ ਝੁਕਾਅ ਰੱਖਦੇ ਸਨ ਕਿ ਧਾਰਾ 5 ਦੇ ਤਹਿਤ ਭਾਰਤ ਦੀ ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਲਈ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਨੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ, ਪਰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਨਾਗਰਿਕ ਹੋਣ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਨੂੰ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਰੰਭ ਵਿੱਚ ਇਸਦੀ ਧਾਰਾ 6 ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੇ ਸਬੂਤਾਂ 'ਤੇ ਪਾਏ ਗਏ ਮੁਢਲੇ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਇਹਨਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸੰਖੇਪ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ: -

"ਪੱਖਾਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੇ ਸਬੂਤਾਂ 'ਤੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਪ੍ਰੋ-ਦਾਸ ਗੁਪਤਾ, ਜੇ. ED ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੰਗਲ ਸੈਨ ਦਾ ਜਨਮ 1927 ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਸਮੇਂ ਭਾਰਤੀ ਮਾਪਿਆਂ ਦੇ ਘਰ, ਪਿੰਡ ਝਾਵਰੀਆਂ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਸਰਗੋਧਾ ਵਿੱਚ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਉਹ . ਸਿਰਫ਼ ਦੋ ਸਾਲ ਦਾ ਹੀ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਮਾਤਾ-ਪਿਤਾ ਝਾਵਰੀਆਂ ਤੋਂ ਲੈ ਗਏ ਸਨ

1942 ਵਿਚ ਜਦੋਂ ਬਰਮਾ 'ਤੇ ਜਾਪਾਨੀ ਫੌਜਾਂ ਨੇ ਦੂਜੇ ਵਿਸ਼ਵ ਯੁੱਧ ਦੌਰਾਨ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ ਤਾਂ ਸਾਰਾ ਪਰਿਵਾਰ ਬਰਮਾ ਵਿਚ ਮਾਂਡਲੇ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ ਸੀ। ਮੰਗਲ ਸੈਨ ਜਲੰਧਰ ਵਿਖੇ ਕੁਝ ਦਿਨ ਰੁਕਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਦੇ ਮਾਤਾ-ਪਿਤਾ ਅਤੇ ਭਰਾ ਆਪਣੇ ਗ੍ਰਹਿ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਸਰਗੋਧਾ ਚਲੇ ਗਏ, ਜਿੱਥੇ ਉਹ ਕਰੀਬ ਢਾਈ ਸਾਲ ਰਹੇ। ਇਸ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਮੰਗਲ ਸੈਨ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਤੋਂ ਮੈਟ੍ਰਿਕ ਦੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਪਾਸ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਮੈਟ੍ਰਿਕ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹ ਦੁਬਾਰਾ ਜਲੰਧਰ ਆ ਗਿਆ, ਜਿੱਥੇ ਉਹ 8 ਦਸੰਬਰ,

1944 ਤੋਂ 7 ਅਗਸਤ, 1946 ਤੱਕ ਫੀਲਡ ਮਿਲਟਰੀ ਅਕਾਊਂਟਸ ਦਫਤਰ ਵਿੱਚ ਨੌਕਰੀ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ, ਜਦੋਂ ਉਸ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਡਿਊਟੀ ਤੋਂ ਉਸਦੀ ਲਗਾਤਾਰ ਗੈਰਹਾਜ਼ਰੀ. ਸਿੱਖ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੀਆਂ ਖੋਜਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਮੰਗਲ ਸੈਨ ਦੇ ਮਾਤਾ-ਪਿਤਾ ਅਤੇ ਉਸ ਦਾ ਭਰਾ ਵੀ ਸਰਗੋਧਾ ਤੋਂ ਜਲੰਧਰ ਵਾਪਸ ਆ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ 1945 ਦੇ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਲਗਭਗ ਢਾਈ ਸਾਲ ਉਥੇ ਰਹੇ ਸਨ, ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿ ਉਹ 1942 ਵਿਚ ਮੁੜ ਬਰਮਾ ਚਲੇ ਗਏ ਸਨ। ਜਾਪਾਨੀ ਫੌਜਾਂ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਕਾਰਨ। ਜਦੋਂ ਮੰਗਲ ਸੈਨ ਫੀਲਡ ਮਿਲਟਰੀ ਅਕਾਊਂਟਸ ਦਫਤਰ ਵਿੱਚ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਸੀ, ਉਹ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸਵੈਮ ਸੇਵਕ ਸੰਘ ਅੰਦੋਲਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਗਿਆ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਸਰਗਰਮ ਵਰਕਰ ਬਣ ਗਿਆ। ਉਸਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਖਤਮ ਹੋਣ ਤੋਂ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਬਾਅਦ, ਉਸਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਦਾ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਹਿਸਾਰ ਅਤੇ ਰੋਹਤਕ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਜਿੱਥੇ ਉਹ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸਵੈਮ ਸੇਵਕ ਸੰਘ ਅੰਦੋਲਨ ਨੂੰ ਸੰਗਠਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਜਗ੍ਹਾ-ਜਗ੍ਹਾ ਚਲੇ ਗਏ। ਇਸ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਜ਼ਾਹਰ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਸ ਕੋਲ ਕੋਈ ਨਿਵਾਸ ਸਥਾਨ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਜਨ ਸੰਘ ਦੇ ਦਫਤਰਾਂ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਢਾਬਿਆਂ 'ਤੇ ਖਾਣਾ ਖਾਂਦੇ ਸਨ। 1948 ਵਿੱਚ ਜੂਨ ਤੋਂ ਸਤੰਬਰ ਤੱਕ ਲਗਭਗ ਚਾਰ ਮਹੀਨੇ, ਮੰਗਲ ਸੈਨ ਨੇ ਆਰੀਆ ਲੋਅਰ ਮਿਡਲ ਸਕੂਲ, ਰੋਹਤਕ ਵਿੱਚ ਅਧਿਆਪਕ ਵਜੋਂ ਸੇਵਾ ਨਿਭਾਈ, ਜੁਲਾਈ, 1948 ਵਿੱਚ, ਮੰਗਲ ਸੈਨ ਨੇ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਪ੍ਰਭਾਕਰ ਦੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਲਈ ਆਪਣਾ ਦਾਖਲਾ ਫਾਰਮ ਪੰਜਾਬ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਨੂੰ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾਇਆ। ਫਾਰਮ ਸਰਕਾਰੀ ਕਾਲਜ ਦੇ ਪ੍ਰੋ: ਕਾਂਸ਼ੀ ਰਾਮ ਨਾਰੰਗ ਦੁਆਰਾ ਤਸਦੀਕ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਰੋਹਤਕ। ਕਿਸੇ ਸਮੇਂ ਜਨਵਰੀ, 1949 ਵਿਚ। ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸਵੈਮ ਸੇਵਕ ਸੰਘ ਅੰਦੋਲਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਉਸ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ 10 ਤਰੀਕ ਤੋਂ ਰੋਹਤਕ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਜਨਵਰੀ, 1949, 30 ਮਈ, 1949 ਤੱਕ। ਅਗਸਤ, 1949 ਵਿੱਚ, ਉਹ ਦੁਬਾਰਾ ਪ੍ਰਭਾਕਰ ਦੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ

ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਕੰਪਾਰਟਮੈਂਟ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ, ਉਸਨੇ 1948 ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਰੋਹਤਕ ਅਤੇ ਹਿਸਾਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸਵੈਮ ਸੇਵਕ ਸੰਘ ਦਾ ਆਯੋਜਨ ਕੀਤਾ ਜਾਪਦਾ ਹੈ- 49 ਅਤੇ ਉਹ ਬਿਨਾਂ ਠਹਿਰਣ ਦੀ ਥਾਂ ਤੋਂ ਥਾਂ-ਥਾਂ ਘੁੰਮਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ। ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਅੱਗੇ ਪਾਇਆ ਕਿ ਇਹਨਾਂ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ "ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦਾ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਸਥਾਈ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਸਣ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸਦਾ ਕਦੇ ਵੀ ਇਸਨੂੰ ਛੱਡਣ ਦਾ ਕੋਈ ਇਰਾਦਾ ਨਹੀਂ ਸੀ"। ਇਹਨਾਂ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਹਲਫਨਾਮੇ (ਐਕਸ. 5) ਵਿੱਚ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੇ ਘੋਸ਼ਣਾ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ, ਜਿਸਦਾ ਅਸੀਂ ਵਰਤਮਾਨ ਵਿੱਚ ਹਵਾਲਾ ਦੇਵਾਂਗੇ, ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਕਿ "ਹਲਫਨਾਮੇ ਵਿੱਚ ਉਸਦਾ ਆਪਣਾ ਘੋਸ਼ਣਾ (ਉਦਾ. 5) ਅਤੇ ਬਰਮਾ ਜਾਣ ਅਤੇ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਉਸਦਾ ਵਿਵਹਾਰ ਉੱਥੇ ਪੱਕੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੈਟਲ ਹੋਣ ਲਈ ਪੱਕੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਮਾਤਾ-ਪਿਤਾ ਅਤੇ ਬਰਮਾ ਦੇ ਹੋਰ ਸਬੰਧਾਂ ਦਾ ਪਾਲਣ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉੱਥੇ ਪੱਕੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਸਣ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਰੱਖਦਾ ਸੀ। ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਿਆ ਕਿ "ਇਹ ਵੀ ਬਿਲਕੁਲ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਉਸ ਕੋਲ ਕਿਸੇ ਵੀ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਜਾਂ ਅਨਿਸ਼ਚਿਤ ਘਟਨਾ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਕੋਈ ਵਿਚਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜੋ ਉਸਨੂੰ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਆਪਣੀ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਨੂੰ ਬਦਲਣ ਲਈ।"

ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਤੀਜਿਆਂ 'ਤੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 6 ਦੇ ਤਹਿਤ ਭਾਰਤ ਦਾ ਨਾਗਰਿਕ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਉਪਰੋਕਤ ਸ਼ਿਕਰ ਕੀਤੇ ਇਹਨਾਂ ਹੀ ਮੁਢਲੇ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਉਣ ਵਾਲੇ ਮਿਸਟਰ ਜਸਟਿਸ ਦੂਆ ਨੇ ਆਪਣਾ ਸਿੱਟਾ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਰਜ ਕੀਤਾ :-

“ਮੈਂ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿਚ ਮੌਜੂਦ ਸਬੂਤਾਂ ਤੋਂ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢ ਸਕਦਾ ਹਾਂ, ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਜੋ ਆਪਣੇ ਗ੍ਰਹਿ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਤੋਂ ਜੁਲੰਦੂਰ ਚਲਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਦਾ 15 ਅਗਸਤ, 1947 ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਡੋਮੀਨੀਅਨ ਬਣਾਉਣ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਕੋਈ ਇਰਾਦਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਸ ਦੇ ਨਿਵਾਸ ਸਥਾਨ. 15 ਅਗਸਤ 1947 ਈ. ਇਸ ਲਈ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾ ਝਾਵੜੀਆ ਤੋਂ ਭਾਰਤ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਪਰਵਾਸ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੂਰਾ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ, ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਉਸ ਤਰੀਕ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜੋ ਵੀ ਸ਼ੰਕੇ ਸਨ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਮੈਂ ਇਹ ਮੰਨਣ ਲਈ ਵੀ ਤਿਆਰ ਰਹਾਂਗਾ ਕਿ ਉਹ 1944 ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਪਿੰਡ ਤੋਂ ਦੂਰ ਚਲੇ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਪੂਰਬ ਵੱਲ ਚਲੇ ਗਏ ਸਨ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ।”

ਮਿਸਟਰ ਜਸਟਿਸ ਫਲਸ਼ੋ, ਇਸ ਸਿੱਟੇ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹੋਏ।

ਇਹਨਾਂ ਸਿੱਟਿਆਂ 'ਤੇ ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ-ਡੀਹਾਨ 0 ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ 'ਤੇ ਭਾਰਤ ਦੇ *V1 ਨਾਗਰਿਕ ਮੰਨੇ ਜਾਣ ਦਾ ਜਵਾਬਦਾਰੀ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਸਫਲ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਮੁੱਖ ਦਲੀਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ 1944 ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਪਿੰਡ ਤੋਂ ਦੂਰ ਚਲਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ 15 ਅਗਸਤ, 1947 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੀਮਤ 'ਤੇ ਉਸ ਦਾ ਡੋਮੀਨੀਅਨ ਬਣਾਉਣ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਕੋਈ ਇਰਾਦਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਉਸ ਦਾ ਨਿਵਾਸ ਸਥਾਨ ਮਨਮਾਨੀ ਸੀ। ਇਹ ਵੀ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 6 ਦੇ ਤਹਿਤ ਪਰਵਾਸ "ਭਾਰਤ ਦੇ ਖੇਤਰ" ਦੇ ਹੱਦ ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਬੇਹੋਸ਼ ਹੋ ਕੇ, ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਰਵਾਸ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਿਵਾਸੀ ਹੋਣ ਦੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਉਪਰੋਕਤ ਵਿਵਾਦ ਦੀ ਸ਼ੁੱਧਤਾ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ

ਅਨੁਵਾਦਕ ਸੁਖਪਾਲ ਕੌਰ

ਦੇਣ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਧਾਰਾ 6 ਵਿੱਚ "ਭਾਰਤ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਪਰਵਾਸ" ਸ਼ਬਦਾਂ ਦਾ ਮਤਲਬ ਸਿਰਫ "ਭਾਰਤ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਆਉਣਾ" ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਮਤਲਬ "ਭਾਰਤ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਆਉਣਾ" ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉੱਥੇ ਪੱਕੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰਹਿਣ ਦਾ ਇਰਾਦਾ"

ਸ੍ਰੀ ਸ਼ਾਸਤਰੀ ਦੁਆਰਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਉਠਾਈ ਗਈ ਅਤਿਅੰਤ ਦਲੀਲ ਕਿ ਧਾਰਾ 6 ਦੇ ਅਧੀਨ ਪਰਵਾਸ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਭਾਰਤ ਦਾ ਖੇਤਰ ਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੋਣਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ। ਇਹ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਆਰਟੀਕਲ 6 ਇਸ ਸਵਾਲ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ ਕਿ ਕੌਣ ਕਰੇਗਾ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ 'ਤੇ ਭਾਰਤ ਦਾ ਨਾਗਰਿਕ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਉਲਟ ਇਰਾਦੇ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਚੀਜ਼ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਸੁਝਾਅ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਰਵਾਸ ਜਿਸ ਨੂੰ ਇਸ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇੱਕ ਜ਼ਰੂਰੀ ਲੋੜ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਜਿਹੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਹੋਇਆ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਵੀ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 6 ਦੀ ਧਾਰਾ (ਬੀ), ਜੋ ਕਿ ਦੋ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦਾ ਸ਼ਿਕਰ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਨੂੰ ਜਨਮ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ (ਧਾਰਾ (ਏ) ਅਤੇ "ਪ੍ਰਵਾਸ" ਵਿੱਚ ਸ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਲੇਖ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, "ਜੁਲਾਈ, 1948 ਦੇ 19 ਵੇਂ ਦਿਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ" ਮਾਈਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਆਪਣੇ ਪਹਿਲੇ ਉਪ-ਧਾਰਾ ਵਿੱਚ ਬੋਲਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਪ-ਧਾਰਾ (ii) ਪਰਵਾਸ "ਜੁਲਾਈ, 1948 ਦੇ 19 ਵੇਂ ਦਿਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ" ਵਿੱਚ ਬੋਲਦਾ ਹੈ। ਦੂਜੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਕਿ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਜਿਹੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਭਾਰਤ ਦੀ ਡੋਮੀਨੀਅਨ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਭਾਰਤ ਦੇ ਨਾਗਰਿਕ ਵਜੋਂ ਰਜਿਸਟਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰਜਿਸਟਰਡ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਹ ਆਪਣੀ

ਅਰਜ਼ੀ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਪਹਿਲਾਂ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਛੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਲਈ ਭਾਰਤ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸੰਵਿਧਾਨ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ "ਭਾਰਤ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਪਰਵਾਸ" ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੇਂ ਭਾਰਤ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਹੁਣੇ ਕਿਸੇ ਸਥਾਨ 'ਤੇ "ਪਰਵਾਸ" ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਇਹ ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਵਾਲ ਵੱਲ ਲਿਆਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ "ਭਾਰਤ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਪਰਵਾਸ" ਦਾ ਮਤਲਬ ਸਿਰਫ, "ਭਾਰਤ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਆਉਣਾ" ਜਾਂ ਇਸਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ "ਇੱਥੇ ਰਹਿਣ ਲਈ ਭਾਰਤ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਆਉਣਾ" ਜਾਂ ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, "ਭਾਰਤ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਆਉਣਾ" ਸਥਾਈ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇੱਥੇ ਰਹਿਣ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਭਾਰਤ ਦਾ ਖੇਤਰ. ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ "ਮਾਈਗਰੇਟ" ਸ਼ਬਦ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ "ਇੱਕ ਥਾਂ ਤੋਂ ਦੂਜੀ ਥਾਂ ਆਉਣ" ਦੇ ਵਿਸ਼ਾਲ ਨਿਰਮਾਣ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਬਾਅਦ ਵਾਲੇ ਸਥਾਨ ਵਿੱਚ ਸਥਾਈ ਨਿਵਾਸ ਦੇ ਕਿਸੇ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਜਾਂ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਇਹ ਹੈ ਵਿਵਾਦ ਤੋਂ ਪਰੇ ਹੈ ਕਿ 'ਮਾਈਗ੍ਰੇਟ' ਸ਼ਬਦ ਅਕਸਰ ਤੰਗ,, "ਸਥਾਈ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰਹਿਣ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਇਕ ਜਗ੍ਹਾ ਤੋਂ ਦੂਜੇ ਸਥਾਨ' ਤੇ ਆਉਣਾ" ਦੇ ਅਰਥ ਵਿਚ ਵੀ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। 3 ਬਾਅਦ ਵਾਲੇ ਸਥਾਨ 'ਤੇ। ਵੈਬਸਟਰਜ਼ ਡਿਕਸ਼ਨਰੀ x' (ਦੂਜਾ ਐਡੀਸ਼ਨ, 1937) "ਮਾਈਗ੍ਰੇਟ" ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਰਥ ਦਿੰਦਾ ਹੈ: - "ਇੱਕ ਥਾਂ ਤੋਂ ਦੂਜੀ ਥਾਂ ਜਾਣਾ; ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਇੱਕ ਦੇਸ਼, ਖੇਤਰ, ਜਾਂ ਨਿਵਾਸ ਸਥਾਨ ਤੋਂ ਜਾਣ ਲਈ ਜਾਂ ਨਿਵਾਸ ਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਨਾਲ, ਦੂਜੇ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਲਈ; ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਲਈ; ਮੂਰਜ਼ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਜੋ ਅਫਰੀਕਾ ਤੋਂ ਸਪੇਨ ਚਲੇ ਗਏ ਸਨ। 1948 ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕਾਰਪਸ ਜੂਰੀਸ ਸੈਕੰਡਮ ਇਹੀ ਅਰਥ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਸਿਵਾਏ ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਅਰਥ ਵਜੋਂ ". ਕਿਸੇ ਦੇ ਨਿਵਾਸ ਸਥਾਨ ਨੂੰ ਬਦਲਣਾ" ਵੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। "ਇਮੀਗ੍ਰੇਟ" ਸ਼ਬਦ ਜਿਸਦਾ ਅਰਥ ਹੈ "ਕਿਸੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਪਰਵਾਸ ਕਰਨਾ" ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਡੈਰੀਵੇਟਿਵਜ਼ "ਪ੍ਰਵਾਸੀ" ਅਤੇ

"ਇਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ" ਨੂੰ ਇਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮੇ ਚਲਾਉਣ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਕਈ ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆਈ ਅਤੇ ਅਮਰੀਕੀ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਨਿਆਂਇਕ ਵਿਚਾਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆ ਦੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ, ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੀ ਸਕੀਮ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਾ-ਵਸਤੂ ਦੇ ਵਿਚਾਰ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦੀਆਂ ਸਨ ਕਿ ਇਮੀਗ੍ਰੇਟ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਐਕਟ, 1901, ਅਤੇ ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆਈ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 51 ਵਿੱਚ "ਪ੍ਰਵਾਸੀ" ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਜੋ ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆ ਵਿਚ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਉੱਥੇ ਵਸਣ ਅਤੇ ਰਹਿਣ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ (ਵਿਡ ਚੀਆ ਗੀ ਬਨਾਮ ਮਾਰਟਿਨ (1)। ਅਮਰੀਕੀ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੇ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਬਰਕ (2), ਮੋਫਿਟ ਬਨਾਮ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਜ (3) ਵਿਚ ਵਿਚਾਰ ਲਿਆ।), ਅਤੇ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਐਟਲਾਂਟਿਕ ਫਰੂਟ ਕੰਪਨੀ (4), ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਸਕੀਮ ਦੇ ਵਿਚਾਰ 'ਤੇ, ਕਿ "ਪ੍ਰਵਾਸੀ" ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਜੋ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿੱਚ ਪੱਕੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰਹਿਣ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਨਾਲ ਆਉਂਦਾ ਹੈ।

ਅਸੀਂ ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ "ਇਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ" ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਅਰਥਾਂ 'ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕੇਸਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ "ਮਾਈਗ੍ਰੇਟ" ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਕੁਝ ਸੰਦਰਭਾਂ ਵਿੱਚ ਵਿਆਪਕ ਅਰਥ "ਆਉ" ਜਾਂ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਇਰਾਦੇ ਦੇ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਹਟ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸਥਾਈ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰਹਿਣ ਲਈ" ਅਤੇ ਕੁਝ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਤੰਗ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ "ਉੱਥੇ ਪੱਕੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰਹਿਣ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਆਉਣਾ ਜਾਂ ਹਟਾਇਆ ਜਾਣਾ।" ਦ ਤੱਥ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਨਿਰਮਾਤਾਵਾਂ ਨੇ ਧਾਰਾ 6 ਵਿੱਚ "ਸਥਾਈ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰਹਿਣ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ" ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਸੋਚਣ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਵਿਆਪਕ ਅਰਥ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਸੀ। ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿ "ਮਾਈਗ੍ਰੇਟ" ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ

ਵਿਆਪਕ ਜਾਂ ਸੰਕੁਚਿਤ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਇਸ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਯੋਜਨਾ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਭਾਰਤ ਦੇ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਪਹਿਲੇ ਅਧਿਆਏ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਚਾਰ ਅਨੁਛੇਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਲਈ ਦੂਜੇ ਅਧਿਆਏ ਵਿੱਚ ਅੱਗੇ ਵਧਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਬਾਰੇ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਿ ਇਸਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਜੋੜਿਆ ਜਾਂ ਬਦਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਅਧਿਆਏ ਦੇ ਆਖਰੀ ਅਨੁਛੇਦ ਦੇ ਸੱਤ ਲੇਖਾਂ ਵਿੱਚੋਂ, ਆਰਟੀਕਲ 11 ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਖਤਮ ਕਰਨ ਅਤੇ ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੋਰ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਨ ਦੇ ਸੰਸਦ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਹੋਰ ਛੇ ਧਾਰਾਵਾਂ ਵਿੱਚੋਂ, ਪਹਿਲਾ ਅਨੁਛੇਦ 5, ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਵੇਲੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਨਾਗਰਿਕ ਕੌਣ ਹੋਣਗੇ; ਜਦੋਂ ਕਿ ਅਨੁਛੇਦ 6 ਅਤੇ 8 ਵਿੱਚ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਧਾਰਾ 5 ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਾਗਰਿਕ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਉਹ ਭਾਰਤ ਦੇ ਨਾਗਰਿਕ ਮੰਨੇ ਜਾਣਗੇ। ਆਰਟੀਕਲ 10 ਇਹ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਭਾਰਤ ਦਾ ਨਾਗਰਿਕ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਭਾਰਤ ਦਾ ਨਾਗਰਿਕ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਭਾਰਤ ਦਾ ਨਾਗਰਿਕ ਬਣਿਆ ਰਹੇਗਾ, ਬੇਸ਼ੱਕ ਸੰਸਦ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੋਵੇ। ਆਰਟੀਕਲ 9 ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੇ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਰਾਜ ਦੀ ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਭਾਰਤ ਦਾ ਨਾਗਰਿਕ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਜਾਂ ਭਾਰਤ ਦਾ ਨਾਗਰਿਕ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਆਰਟੀਕਲ 7 ਕੁਝ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਤੋਂ ਵੀ ਇਨਕਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਧਾਰਾ 5 ਦੇ ਅਧੀਨ ਭਾਰਤ ਦੇ ਨਾਗਰਿਕ ਹੋਣਗੇ ਜਾਂ ਧਾਰਾ 6 ਦੇ ਤਹਿਤ ਭਾਰਤ ਦੇ ਨਾਗਰਿਕ ਮੰਨੇ ਜਾਣਗੇ।

ਇਸ ਸਕੀਮ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਦੀ ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਲਈ ਮੁਢਲੀ ਵਿਵਸਥਾ ਆਰਟੀਕਲ 5 ਵਿੱਚ ਹੈ। ਇਹ ਜਨਮ ਜਾਂ ਨਿਵਾਸ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇਣ ਦੇ ਆਮ ਅਭਿਆਸ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜਿਸਦਾ ਛੇਤੀ ਹੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ, "ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਅਤੇ ਮਰਨ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਨਿਵਾਸ" ਇੱਕ ਜ਼ਰੂਰੀ ਲੋੜ ਵਜੋਂ ਨਾਗਰਿਕਤਾ; ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ

ਜੇਕਰ ਉਹ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਪਹਿਲਾਂ ਪੰਜ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਨਿਰੰਤਰ ਮਿਆਦ ਲਈ ਇਸ ਖੇਤਰ ਦੇ ਅੰਦਰ ਜਾਂ ਇਸ ਖੇਤਰ ਦੇ ਆਮ ਵਸਨੀਕਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਉਸ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾਤਾ-ਪਿਤਾ ਦਾ ਜਨਮ ਜਾਂ ਭਾਰਤ ਦੇ ਖੇਤਰ ਦੇ ਅੰਦਰ ਉਸ ਦੇ ਜਨਮ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਹੋਰ ਲੋੜ ਨੂੰ ਵੀ ਪੂਰਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਭਾਰਤ ਦੀ ਵੰਡ ਨਾ ਹੋਈ ਹੁੰਦੀ ਅਤੇ ਪੁਰਾਣੇ ਭਾਰਤ ਦਾ ਕੋਈ ਹਿੱਸਾ ਨਾ ਗਵਾਇਆ ਗਿਆ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਭਾਰਤ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਵੱਸਦੇ ਭਾਰਤੀ ਮੂਲ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇਣ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪ੍ਰਬੰਧ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਇਹ ਕਾਫ਼ੀ ਸੀ। ਪਰ, ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਐਕਟ, 1935 ਵਿੱਚ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਭਾਰਤ ਦਾ ਹਿੱਸਾ, ਭਾਰਤ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਬਣ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਨੇ ਗੰਭੀਰ ਸਮੱਸਿਆ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਕੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੱਖਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਦੇ ਨਾਗਰਿਕ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇ ਜਾਂ ਨਾ, ਜੋ ਭਾਰਤੀ ਮੂਲ ਦੇ ਸਨ- ਇਸ ਅਰਥ ਵਿੱਚ ਕਿ ਉਹ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਾਤਾ-ਪਿਤਾ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦਾਦਾ-ਦਾਦੀ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਸੀ। -ਪਰ ਜੋ ਆਰਟੀਕਲ 5 ਦੇ ਤਹਿਤ ਨਾਗਰਿਕ ਨਹੀਂ ਬਣੇਗਾ। ਧਾਰਾ 6 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸੰਵਿਧਾਨ ਨਿਰਮਾਤਾਵਾਂ ਨੇ ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁਝ ਨੂੰ ਨਾਗਰਿਕ ਮੰਨਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਪਰ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ। ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਨਵੇਂ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਆਏ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ; ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਏ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੋ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ ਗਿਆ ਸੀ- ਉਹ ਜੋ 19 ਜੁਲਾਈ,

1948 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਆਏ ਸਨ, ਅਤੇ ਉਹ ਜੋ 19 ਜੁਲਾਈ, 1948 ਨੂੰ ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਏ ਸਨ। ਪਹਿਲੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਨਾਗਰਿਕ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਸੀ। "ਪ੍ਰਵਾਸ ਦੀ ਹੋਰ ਲੋੜ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਜੋ ਵੀ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਆਮ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਦੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ "ਪਰਵਾਸ" ਕਰ ਗਏ ਸਨ; ਜਦੋਂ ਕਿ ਦੂਜੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਲੋਕ, ਪਰਵਾਸ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਨਾਗਰਿਕ ਵਜੋਂ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਲਈ ਬਿਨੈ ਪੱਤਰ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਛੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੋਂ ਘੱਟ ਸਮੇਂ ਲਈ ਵਸਨੀਕ ਹੋਣੇ ਸਨ, ਜੋ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਸੀ। ਪਰ ਜਦੋਂ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀਆਂ ਮੁੱਢਲੀਆਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਹੁਣ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਜਨਮੇ ਸਥਾਨਾਂ 'ਤੇ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਉਹ ਲੋਕ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਾਤਾ-ਪਿਤਾ ਸਨ। ਹੁਣ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਪੈਦਾ ਹੋਏ, "ਨਿਵਾਸ" ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਇੱਥੇ ਪੱਕੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰਹਿਣ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਦੀ ਲੋੜ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ, ਆਰਟੀਕਲ 6, ਜੋ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਦੇ ਤਹਿਤ "ਸੈਕੰਡਰੀ ਸਿਟੀਜ਼ਨਸ਼ਿਪ" ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕੁਝ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਬਾਰੇ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਕਿ ਉਹ ਭਾਰਤ ਦੇ ਨਾਗਰਿਕ ਮੰਨੇ ਜਾਣਗੇ, ਲੋੜ ਵਜੋਂ "ਨਿਵਾਸ" ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਕੀ ਇਹ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਨਿਰਮਾਤਾਵਾਂ ਨੇ ਮੋਚਿਆ ਹੋਵੇ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਹੁਣ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਉਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਾਤਾ-ਪਿਤਾ ਦਾ ਜਨਮ ਹੁਣ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਹੋਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਵੀ ਜੋ ਘੱਟ ਤੋਂ ਘੱਟ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਰਹਿ ਰਹੇ ਸਨ। ਹੁਣ ਜੋ ਭਾਰਤ ਹੈ ਉਸ ਵਿੱਚ ਪੰਜ ਸਾਲ, ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਨਿਵਾਸ ਲਈ ਜ਼ੋਰ ਦੇਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ, ਇਹ ਉਹਨਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਾਤਾ-ਪਿਤਾ ਜਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦਾਦਾ-ਦਾਦੀ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਪਹਿਲਾਂ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਸੀ ਪਰ ਹੁਣ ਭਾਰਤ ਨਹੀਂ ਹੈ? ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ ਸੰਵਿਧਾਨ ਨਿਰਮਾਤਾ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਸੋਚ ਸਕਦੇ ਸਨ। ਉਹ ਜਾਣਦੇ ਸਨ ਕਿ ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਲਗਭਗ ਸਾਰੇ ਦੇਸ਼ਾਂ

ਵਿੱਚ ਆਮ ਨਿਯਮ ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਲਈ ਇੱਕ ਜ਼ਰੂਰੀ ਪੂਰਵ ਸ਼ਰਤ ਵਜੋਂ ਜਨਮ ਜਾਂ ਨਿਵਾਸ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇਣਾ ਸੀ। ਉਹ ਜਾਣਦੇ ਸਨ ਕਿ ਆਇਰਿਸ਼ ਫ੍ਰੀ ਸਟੇਟ ਦੇ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਸਮਾਨ ਸਮੱਸਿਆ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਲਈ, ਆਇਰਿਸ਼ ਫ੍ਰੀ ਸਟੇਟ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਨੇ ਵੀ ਆਇਰਿਸ਼ ਫ੍ਰੀ ਸਟੇਟ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਨਿਵਾਸ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਲਈ ਲੋੜ. ਇੱਥੇ ਉਹਨਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਜੋ ਹੁਣ ਭਾਰਤ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਸਨ, ਜਾਂ ਉਹਨਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜ਼ਿੱਦ ਨਾ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਾਤਾ-ਪਿਤਾ ਜਾਂ ਨਾਨਾ-ਨਾਨੀ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਉੱਥੇ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਉਤਸੁਕ ਨਤੀਜਿਆਂ ਦਾ ਵੀ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੋ ਇਸ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੋਣਗੇ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਸਥਾਈ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰਹਿਣ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਧਾਰਾ 6 ਵਿੱਚ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਤੇ ਉੱਥੇ ਰਹਿ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਜੋ ਹੁਣ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਪਰ ਹੁਣ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਲਈ ਚਲਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਫਿਰ ਉਹਨਾਂ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਵਾਪਸ ਚਲਾ ਗਿਆ ਜੋ ਹੁਣ ਭਾਰਤ ਹੈ। ਪਹਿਲਾ ਨਾਮ ਵਾਲਾ ਵਿਅਕਤੀ ਕਰੇਗਾ ਨਾਗਰਿਕ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਵੇਲੇ ਨਿਵਾਸ ਦੀ ਲੋੜ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨਾ ਹੋਵੇਗਾ; ਪਰ ਦੂਜੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਇਹ ਸ਼ਰਤ ਪੂਰੀ ਨਹੀਂ ਕਰਨੀ ਪਵੇਗੀ। ਇਹ ਸੋਚਣਾ ਗੈਰ-ਵਾਜਬ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਉਤਸੁਕ ਨਤੀਜਾ ਸੰਵਿਧਾਨ ਨਿਰਮਾਤਾਵਾਂ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਸੀ।

ਇਹਨਾਂ ਸਾਰੇ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਨਿਰਮਾਤਾਵਾਂ ਨੇ "ਭਾਰਤ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਪਰਵਾਸ" ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਮਤਲਬ "ਉੱਥੇ ਪੱਕੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰਹਿਣ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਭਾਰਤ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਆਉਣਾ" ਸੀ। ਆਰਟੀਕਲ 6 ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਿਵਾਸ ਸਥਾਨ ਦਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ

ਜ਼ਿਕਰ ਨਾ ਕਰਨ ਜਾਂ "ਸਥਾਈ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰਹਿਣ ਦੇ ਇਰਾਦੇ" ਦਾ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਇਹ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਭਰੋਸਾ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਵਿੱਚ "ਪ੍ਰਵਾਸ" ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਅਰਥ ਸਿਰਫ "ਆਉਣ" ਲਈ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉੱਥੇ ਪੱਕੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰਹਿਣ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਦੇਸ਼. ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 7 ਦੇ ਪ੍ਰਵਾਨ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਦੇਣਾ ਦਿਲਚਸਪ ਹੈ।

ਉਹ ਲੇਖ ਆਪਣੇ ਪਹਿਲੇ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਭਾਰਤ ਦਾ ਨਾਗਰਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਜਾਂ ਧਾਰਾ 5 ਅਤੇ 6 ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਦਾ ਨਾਗਰਿਕ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਤਾਂ ਉਹ ਨਾਗਰਿਕ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਜੇਕਰ ਉਹ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਚਲਾ ਗਿਆ ਹੈ। 1 ਮਾਰਚ, 1947 ਤੋਂ ਬਾਅਦ। ਇਹ ਪਰਿਵਰਤਨ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁਝ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ ਜੋ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੇ ਪਰਵਾਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਭਾਰਤ ਵਾਪਸ ਆ ਗਏ ਹਨ। ਅਜਿਹਾ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਇਹ ਵਾਪਸੀ ਮੁੜ-ਸੈਟਲਮੈਂਟ ਜਾਂ ਸਥਾਈ ਵਾਪਸੀ ਲਈ ਪਰਮਿਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੁੰਦੀ ਹੈ - ਯਾਨੀ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਮੁੜ ਵਸੇਬਾ ਜਾਂ ਇੱਥੇ ਪੱਕੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰਹਿਣ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਭਾਰਤ ਵਾਪਸ ਪਰਤਣਾ - ਧਾਰਾ 7 ਦੇ ਮੁੱਖ ਉਪਬੰਧ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋਣਗੇ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਲਈ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਆਰਟੀਕਲ 6 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ 19 ਜੁਲਾਈ, 1948 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਪਰਵਾਸ ਕੀਤਾ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਅਜਿਹੇ ਪ੍ਰਵਾਸੀ ਦੀ ਭਾਰਤ ਵਾਪਸੀ ਮੁੜ ਵਸੇਬੇ ਜਾਂ ਸਥਾਈ ਵਾਪਸੀ ਲਈ ਪਰਮਿਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਗੁਆਉਣ ਤੋਂ ਬਚਣ ਦਾ ਇਹ ਮੋਚਣ ਦਾ ਇੱਕ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 6 ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਸਥਾਈ ਤੌਰ 'ਤੇ 'ਭਾਰਤ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਪਰਵਾਸ' ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। "

ਕਈ ਵਾਰ ਅਜਿਹਾ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਇੱਕ ਥਾਂ ਤੋਂ ਦੂਸਰੀ ਥਾਂ ਜਾਂ ਇੱਕ ਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਦੂਜੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਜਾਣ ਦੇ ਸਮੇਂ, ਉਸ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ

ਰਹਿਣ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਕੀਤਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਉਹ ਅਸਥਾਈ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਇਰਾਦਾ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉੱਥੇ ਪੱਕੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰਹਿਣ ਦਾ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਕਿ ਜਦੋਂ ਅਜਿਹਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਬਾਅਦ ਦੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ "ਉੱਥੇ ਸਥਾਈ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰਹਿਣ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਆਇਆ ਸੀ" ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਜਦੋਂ ਉਹ ਨਵੀਂ ਜਗ੍ਹਾ ਜਾਂ ਨਵੇਂ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਚਲਾ ਗਿਆ ਸੀ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਇਸ ਜਗ੍ਹਾ ਜਾਂ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਪਰਵਾਸ ਕਰਨ ਲਈ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਇਸ ਸਥਾਨ ਜਾਂ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਪਰਵਾਸ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸਮੇਂ ਅਨੁਸਾਰ ਉਹ ਉੱਥੇ ਪੱਕੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰਹਿਣ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਇਸ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਨੂੰ ਚੋਣ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੋਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਵਿਵਾਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਇਸ ਲਈ ਚੋਣ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਇਸ ਸਵਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਕੀ 1944 ਵਿੱਚ ਜਦੋਂ ਮਾਂਗਈ ਸੈਨ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਝਾਵਰੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤ ਆਪਣੇ ਘਰ ਤੋਂ ਹੁਣ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਦਾ ਇਲਾਕਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਰੱਖਦਾ ਸੀ? ਸਥਾਈ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਤੇ ਭਾਵੇਂ ਉਸ ਸਮੇਂ ਉਸ ਦਾ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਇਰਾਦਾ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਭਾਵੇਂ ਉਹ 1944 ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉਸ ਨੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਸਮੇਂ ਇੱਥੇ ਪੱਕੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰਹਿਣ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਬਣਾ ਲਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਸਵਾਲ 'ਤੇ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸੰਕੇਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ, ਚੋਣ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵੱਖੋ-ਵੱਖਰੇ ਸਿੱਟਿਆਂ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੇ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਕਿ ਚੋਣ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮਾਂਗਈ ਸੈਨ ਦਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੇਂ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਪੱਕੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰਹਿਣ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਇਹ ਮੰਨਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਸੀ ਕਿ ਜਦੋਂ ਉਹ 1944 ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਘਰ ਤੋਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ

ਪੂਰਬੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਵਿੱਚ ਚਲਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਤਾਂ ਵੀ ਉਸ ਕੋਲ ਸੀ। ਉੱਥੇ ਪੱਕੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰਹਿਣ ਦਾ ਇਰਾਦਾ, ਅਤੇ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ 15 ਅਗਸਤ, 1947 ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉਸ ਦਾ ਡੋਮੀਨੀਅਨ ਬਣਾਉਣ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਕੋਈ ਇਰਾਦਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਭਾਰਤ ਦਾ ਉਸਦਾ ਨਿਵਾਸ ਸਥਾਨ, ਅਤੇ ਇੱਥੇ ਪੱਕੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ। ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇਹ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਮਨਮਾਨੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦਾ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਪੱਕੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰਹਿਣ ਦਾ ਕੋਈ ਇਰਾਦਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਅਜਿਹੀ ਦਲੀਲ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਸਾਡੇ ਲਈ ਇਹ ਉਚਿਤ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਲੋਕ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 116 (ਬੀ) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖੀਏ ਜੋ ਚੋਣ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਅਪੀਲ 'ਤੇ ਹਾਈਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ "ਅੰਤਿਮ ਅਤੇ ਨਿਰਣਾਇਕ" ਹੋਵੇਗੀ। ਇਸ ਮਾਂਗਈ ਸੈਨ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਇੱਕ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕੇਸਾਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਕਿ ਇਹ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਕਿਸੇ ਫਿਟ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਦੇਣ ਦੇ ਰਾਹ ਵਿੱਚ ਰੁਕਾਵਟ ਨਹੀਂ ਬਣਦੀਆਂ, ਸਾਡੇ ਲਈ ਇਹ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਕਰਨਾ ਉਚਿਤ ਹੋਵੇਗਾ। ਲੋਕ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਐਕਟ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਜਦੋਂ ਅਜਿਹੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਸ਼ੁੱਧਤਾ ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਲਈ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨਾ ਬੇਲੋੜਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਉਸ ਨਜ਼ਰੀਏ ਨੂੰ ਕਿ 1944 ਵਿੱਚ ਵੀ ਮੰਗੀ ਸੈਨ ਵੱਲੋਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਪੂਰਬੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਵਿੱਚ ਪਰਵਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਨੂੰ ਸਫਲਤਾਪੂਰਵਕ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਇਹ ਮੰਨ ਕੇ ਵੀ ਕਿ ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਬਾਹਰ ਹੈ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ ਅਗਲਾ ਸਿੱਟਾ ਕਿ 1944 ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਗ੍ਰਹਿ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਤੋਂ ਜਲੰਦੂਰ ਚਲੇ ਗਏ ਸਨ। ਮਾਂਗਈ ਸੈਨ ਦਾ 15 ਅਗਸਤ, 1947 ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਭਾਰਤ ਦੇ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਖੇਤਰ ਬਣਾਉਣ ਤੋਂ

ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਕੋਈ ਇਰਾਦਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਰਿਹਾਇਸ਼ ਦਾ ਸਥਾਨ ਉਸ ਦੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਪਰਵਾਸ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਫੀ ਹੋਵੇਗਾ ਜੋ ਹੁਣ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਸਵਾਲ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਜ਼ਰੀਏ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਅਜਿਹਾ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਦੇਖ ਸਕਦੇ ਜੋ ਇਸ ਬਿੰਦੂ 'ਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਸਾਡੇ ਦਖਲ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਤੱਥ 'ਤੇ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਮੰਗਾਈ ਸੈਨ ਨੇ ਜਨਵਰੀ, 1950 ਵਿੱਚ ਬਰਮਾ ਲਈ ਭਾਰਤੀ ਸਮੁੰਦਰੀ ਕਿਨਾਰੇ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਆਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੇਂਦਰੀ ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਕਾਨੂੰਨ, 1948 (ਬਰਮਾ) ਦੀ ਧਾਰਾ 7(1) ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਦੋ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇਣ ਦੇ ਉਸਦੇ ਇਰਾਦੇ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਨੈਚੁਰਲਾਈਜ਼ੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਉਸ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦਾ ਬਿਆਨ ਕਿ ਉਹ ਬਰਮਾ ਸੰਘ ਵਿੱਚ ਪੱਕੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰਹਿਣ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਮੰਨਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਅਕਤੂਬਰ, 1950, ਜਾਂ ਜਨਵਰੀ, 1950 ਵਿੱਚ, ਜਦੋਂ ਉਹ ਬਰਮਾ ਲਈ ਰਵਾਨਾ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਮੰਗਾਈ ਸੈਨ ਨੇ ਬਰਮਾ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਸਥਾਈ ਨਿਵਾਸ ਕਰਨ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਬਣਾਇਆ ਸੀ, ਇਹ ਇਸ ਸਵਾਲ ਨਾਲ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਪ੍ਰਸੰਗਿਕ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਉਸਨੇ 1947 ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਪੱਕੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰਹਿਣ ਦਾ ਇਰਾਦਾ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਸਾਡੇ ਡੇਵੀ ਦਾ ਧਿਆਨ ਇਸ ਅਰਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਬਿਆਨ ਵੱਲ ਵੀ ਦਿਵਾਇਆ ਕਿ ਮੰਗਾਈ ਸੈਨ 1947 ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਨਾਲ ਬਰਮਾ ਵਾਪਸ ਆਇਆ ਸੀ। 1947. ਸਾਨੂੰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੀ ਇਸ ਖੋਜ ਨਾਲ ਵੱਖਰਾ ਹੋਣ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦਾ। ਸਾਡੇ ਵਿੱਚ; ਰਾਇ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਸ਼ੁੱਧਤਾ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸ਼ੱਕ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਉਣ ਲਈ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ 15 ਅਗਸਤ, 1947 ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਮੰਗਾਈ ਸੈਨ, ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਕਿਸੇ ਸਥਾਨ ਤੋਂ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਜਲੰਦੂਰ ਚਲਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਨੇ ਯਕੀਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਪਣਾ ਬਣਾਇਆ ਸੀ। ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਪੱਕਾ ਘਰ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਮਨ

ਅਨੁਵਾਦਕ ਸੁਖਪਾਲ ਕੌਰ

ਬਣਾਇਆ। ਭਾਵੇਂ ਜਨਵਰੀ, 1950 ਵਿੱਚ, ਉਸਨੇ ਇਹ ਇਰਾਦਾ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਸਾਡੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਅਪ੍ਰਸੰਗਿਕ ਹੈ।

ਸਾਡਾ ਸਿੱਟਾ, ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਇਹ ਮੰਨਣ ਵਿੱਚ ਸਹੀ ਹੈ ਕਿ ਮੰਗਾਈ ਸੈਨ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਆਰਟੀਕਲ 6 ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਲੋੜ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਦਾ ਹੈ "ਭਾਰਤ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਹੁਣ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਪਰਵਾਸ"। ਇਹ ਵਿਵਾਦਿਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਕਦੇ ਵੀ ਵਿਵਾਦਿਤ ਨਹੀਂ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੰਗਾਈ ਸੈਨ ਦਾ ਜਨਮ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਹੋਇਆ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਐਕਟ, 1935 ਵਿੱਚ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਧਾਰਾ 6 ਦੀ ਧਾਰਾ (ਏ) ਦੀ ਲੋੜ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਇਸ ਵਿਚ ਵੀ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਪਰਵਾਸ ਦੀ ਮਿਤੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਮੌਜੂਦਾ ਮਕਸਦ ਲਈ 15 ਅਗਸਤ, 1947 ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਮੰਗਾਈ ਸੈਨ "ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਰਹਿ ਰਿਹਾ ਹੈ"। ਸ੍ਰੀ ਸ਼ਾਸਤਰੀ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ "ਉਸ ਦੇ ਪਰਵਾਸ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਭਾਰਤ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਸੇ ਹੋਏ" ਹੋਣ ਦੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਨੂੰ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਕਰਨ ਲਈ ਇਹ ਦਰਸਾਉਣਾ ਪਏਗਾ ਕਿ ਮੰਗਾਈ ਸੈਨ, 26 ਜਨਵਰੀ, 1950 ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਸੀ। ਸਾਨੂੰ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦਾ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਹੈ। ਲੋੜੀਂਦਾ ਹੈ। ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 6 ਦੀ

ਨੋਟ

ਡਿਸਕਲੇਮਰ- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਕੋਈ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ

ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਿਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ
ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।